

**នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារនៃករណីកង់កសារ

សំណុំរឿងលេខ : 00២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ : អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់ : ថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣
ភាគីអ្នកដាក់ : សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម : អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 08-Jan-2013, 14:09
CMS/CFO: Uch Arun

ចំណាត់ថ្នាក់កង់កសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ:	សាធារណៈ:
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:	សាធារណៈ/Public
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:	
ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:	
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:	
ហត្ថលេខា:	

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី ស្នើសុំព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង

អ្នកជំនាញដែលមានបទប្បញ្ញត្តិ TCE-33

អ្នកដាក់ឯកសារ:	អ្នកទទួលឯកសារ:	ចម្លងជូន:
សហព្រះរាជអាជ្ញា: លោកស្រី ជា លាង លោក Andrew CAYLEY	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT ចៅក្រម យ៉ា សុខន ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី: ពេជ អង្គ Elisabeth SIMONNEAU FORT	ជនជាប់ចោទ: នួន ជា អៀង សារី ខៀវ សំផន មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ: លោក អាង ឧត្តម លោកMichael G.KARNAVAS លោក សុន អរុណ លោក Michiel PESTMAN

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

លោក Victor Koppe
លោក គង់ សំអុន
លោកស្រី Anta GUISSÉ
លោក Arthur VERCKEN
លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម

១. នៅថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី (“មេធាវីការពារក្តី”) បានដាក់ សំណើ របស់ អៀង សារី ស្នើសុំព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 (“សំណើ”)¹ ដែលនៅក្នុងនោះខ្លួន “ស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួល និងផ្តល់ព័ត៌មានទៅភាគីពាក់ព័ន្ធ ប្រវត្តិ និងសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 មុនពេលគាត់ បង្ហាញខ្លួននៅតុលាការ”²។ មេធាវីការពារក្តីអះអាងថាមានតែ “ព័ត៌មានមានកម្រិត ទាក់ទងនឹង លក្ខណៈនៃប្រវត្តិ និងសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33” ហើយ ថា “ដើម្បីសម្រេចថាតើអ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 អាចជាសាក្សីប្រកបដោយ ឯករាជ្យ និងមិនលម្អៀងដែរ ឬយ៉ាងណា មេធាវីការពារក្តីត្រូវតែដឹងឱ្យបានពេញលេញ អំពីប្រវត្តិ និងសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់គាត់នៅមុនពេលគាត់ផ្តល់សក្ខីកម្ម”³ ។

២. ជាការផ្ទុយទៅនឹងព័ត៌មានដែលមានកម្រិតដែលបានចោទប្រកាន់នៅពេលមានព័ត៌មាននេះ និង ដោយមានគោលបំណងជាក់លាក់ដូចនៅក្នុងសំណើនេះផ្ទាល់ មេធាវីការពារក្តីទំនងជាបានទាញ រួចជាស្រេចនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា “ប្រវត្តិការងាររបស់អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 ជាមួយ អ.វ.ត.ក និងសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈគាត់ នាំឱ្យមានការសន្និដ្ឋានដោយមិនអាចប្រកែកបានថា អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 ពុំអាចជាសាក្សីដែលមិនម្លៀងនោះឡើយ”⁴ និង “ព័ត៌មានដែលមេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញច្បាស់ថា អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 បានវិនិច្ឆ័យទុកជាមុនអំពីសំណុំរឿងនេះ និងបានសម្រេចទុកជាមុនអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់លោក អៀង សារី”⁵ ហើយថា “លក្ខណៈនៃសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 និងទំនាក់ទំនងរយៈពេលយូររបស់គាត់ជាមួយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា និងការិយាល័យ

¹ ឯកសារលេខ E236/2/2, សំណើរបស់ អៀង សារី ស្នើសុំព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33, ថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២។
² ឯកសារលេខ E236/2/2, សេចក្តីផ្តើម, ទំព័រទី១។
³ ឯកសារលេខ E236/2/2, ទំព័រទី១៤។
⁴ ឯកសារលេខ E236/2/2, ទំព័រទី១២។
⁵ ឯកសារលេខ E236/2/2, ទំព័រទី១៤។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅ អ.វ.ត.ក ប៉ះពាល់ដល់ភាពជឿជាក់បានរបស់គាត់ក្នុងនាមជា សាក្សីដែលមិនលម្អៀង”^៦។

៣. សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា សំណើនេះគួរត្រូវបានបដិសេធចោលទាំងស្រុង ដោយហេតុថាមិនមានមូលដ្ឋានទាំងផ្លូវច្បាប់ និងទាំងអង្គហេតុ។

II. ប្រវត្តិសិទ្ធិ

៤. សំណើនេះបន្ទាប់ពីមានសំណើ និងញាតិជាច្រើនរបស់មេធាវីការពារក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកជំនាញដែល មានរហស្សនាម TCE-33 ដែលបានដាក់ចាប់តាំងពីរវាង ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ រហូតដល់ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ គឺជាកិច្ចប្រឹងប្រែងដែល ពុំបានជោគជ័យក្នុងការទទួលបាននូវព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងភាពលម្អៀង ដែលបានលើកឡើងចោទ ប្រកាន់ និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍^៧ ដើម្បីធ្វើឲ្យខូចដល់គុណវុឌ្ឍិអ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 ក្នុងឋានៈជាអ្នកស៊ើបអង្កេតម្នាក់របស់ ក.ស.ច.ស^៨, ដើម្បីកម្រិតវិសាលភាពនៃ កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកជំនាញដែលមានរហស្សនាម TCE-33 រួមទាំងការដកគាត់ចេញពី ការពង្រឹង

⁶ ឯកសារលេខ E236/2/2, សេចក្តីផ្តើម, ទំព័រទី១។

⁷ ឯកសារលេខ A121, សំណើរបស់ អៀង សារី សុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ដ៏មានសក្តានុពល, ថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ ត្រូវបានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបដិសេធ, ឯកសារលេខ A121/I ឯកសារលេខ A121/II, សំណើរបស់លោក អៀង សារី ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្តាប់ចម្លើយរបស់ អៀង សារី ស្តីពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនរបស់គាត់ នៅថ្ងៃទី២ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨, នៅថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨ និងចម្លើយតបរបស់ ក.ស.ច.ស តាមឯកសារលេខ A121/III ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨។ ឯកសារលេខ A252, សំណើសុំរបស់មេធាវី អៀង សារី ស្តីពីអត្ថិភាពនៃទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ដ៏មានសក្តានុពលរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត [TCE-33], ថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ ដែលត្រូវបានបដិសេធដោយចម្លើយតបរបស់ សចស តាមឯកសារលេខ A252/2 ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩។

⁸ អ.ប.ជ ឯកសារលេខ 1, សំណើរបស់ អៀង សារី សុំប្តឹងដិតចិត្តអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ ក.ស.ច.ស [TCE-33] និងមន្ត្រីច្បាប់របស់ ក.ស.ច.ស [...] នៅក្នុងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត, ថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩, លេខ ERN ENG 00348412-40។ សូម អានផងដែរ អ.ប.ជ ឯកសារលេខ 2, ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី សុំប្តឹងដិតចិត្តអ្នកស៊ើបអង្កេត [...] នៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត, ថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩, លេខ ERN ENG 00354190-4201 ។

ដីកាដោះស្រាយ⁹, ឬដើម្បីធ្វើឱ្យគ្រប់កិច្ចស៊ើបសួរទាំងអស់ដែលបានបំពេញដោយ ឬដោយមានជំនួយពីអ្នកជំនាញដែលមានហស្សនាម TCE-33 ក្លាយទៅជាមោឃៈ¹⁰។

៥. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានច្រានចោលគ្រប់សំណើច្រំដែលទាំងអស់នោះ ដែលសំដៅប្រឆាំងនឹងអ្នកជំនាញដែលមានហស្សនាម TCE-33 ដោយឈរនៅលើទំនៀមទម្លាប់ករណីនានាដែលពុំមានមូលដ្ឋានតាមផ្លូវច្បាប់អ្វីណាមួយឡើយ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានច្រានចោលផងដែរ ទាំងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងដីកាបស់ ក.ស.ច.ស ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្តឹងដិតចិត្ត¹¹ និងការធ្វើមោឃភាព¹²។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា “អង្គហេតុដែលបង្កើតជាមូលដ្ឋាននៃសំណើមានលក្ខណៈដដែលៗ ដូចនឹងការចោទប្រកាន់នៅក្នុងបណ្តឹង

⁹ ឯកសារលេខ D377, សំណើរបស់ អៀង សារី សុំដាក់កម្រិតវិសាលភាពនៃការកិច្ចរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេតក.ស.ច.ស[TCE-33], ថ្ងៃទី១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១០។ សូមអានផងដែរ ឯកសារលេខ D377/1, ចម្លើយរបស់ក្រឡាបញ្ជី ក.ស.ច.ស ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារលេខ D377/2, ចម្លើយរបស់ អៀង សារី ចំពោះចម្លើយរបស់ក្រឡាបញ្ជីចំពោះសំណើរបស់ អៀង សារី សុំដាក់កម្រិតវិសាលភាពនៃការកិច្ចរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេត ក.ស.ច.ស [TCE-33], ថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០។

¹⁰ ឯកសារលេខ D381, សំណើសុំរបស់ អៀង សារី សុំប្តឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីមោឃភាពរាល់កិច្ចស៊ើបសួរនានាដែលធ្វើឡើងដោយ ឬមានជំនួយរបស់លោក[TCE-33] និងលោក [...], ថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារលេខ D381/1, ការជូនដំណឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍និងការបដិសេធតាមការសន្មតចំពោះសំណើសុំរបស់ អៀង សារី សុំប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីមោឃភាពរាល់កិច្ចស៊ើបសួរនានាដែលធ្វើឡើងដោយ ឬមានជំនួយរបស់លោក [TCE-33] និងលោក [...], ថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារលេខ D412, សុំផ្អាកនីតិវិធីដោយរង់ចាំការសម្រេច របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ស្តីពីការសុំមោឃភាពការងារវិភាគ/ស៊ើបសួរដែលធ្វើឡើងដោយបុគ្គលិករបស់ កសចស លោក [...] និងលោក [TCE-33] និង ការសុំមោឃភាពភ័ស្តុតាងទាំងឡាយរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែល កសចស យកមកធ្វើជា សំអាង, ថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារលេខ D381/1/1, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធតាមការសន្មត របស់ កសចស លើសំណើសុំរបស់គាត់សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃៈភាពកិច្ចស៊ើបសួរដែលធ្វើឡើងដោយ ឬមានជំនួយពីលោក [TCE-33] និងលោក [...] និងសំណើ អៀង សារី សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃៈភាពភ័ស្តុតាងទាំងឡាយដែលប្រមូលពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជា, ថ្ងៃទី៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារលេខ D402/1/2, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាបស់ កសចស សម្រេចបដិសេធសំណើរបស់គាត់ សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលបានធ្វើឡើងដោយ ឬដោយមានជំនួយពីលោក [TCE-33] និងលោក [...] និងសំណើរបស់លោក អៀង សារី សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃភាពភ័ស្តុតាងទាំងឡាយដែលប្រមូលពី មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជាបន្ទាន់ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់ ក.ស.ច.ស លើការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០។ សូមអានផងដែរ ឯកសារលេខ D402, ដីកាសម្រេចបដិសេធពាក្យសុំមោឃភាពធ្វើឡើងដោយ អៀង សារី D381 និង D387, ថ្ងៃទី៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០។

¹¹ អ.ប.ជ ឯកសារលេខ 3, សាលដីកាបស់ អ.ប.ជ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩, លេខ ERN ENG 00378097-8103: អ.ប.ជ បានរកឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះមិនអាចទទួលយកបានទេ។

¹² ឯកសារលេខ D402/1/4, អ.ប.ជ-សម្ងាត់-សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាបស់ ក.ស.ច.ស សម្រេចបដិសេធសំណើរបស់គាត់ សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលធ្វើឡើងដោយ ឬដោយមានជំនួយពីលោក [TCE-33] និងលោក [...], ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២។

ដិតចិត្ត”, ដែលថា “ការចោទប្រកាន់របស់មេធាវីការពារក្តីនៅក្នុងសំណើ គឺគ្រាន់តែជាការចោទប្រកាន់តែប៉ុណ្ណោះ”, និងដែលមានអត្ថន័យជាងមុនចំពោះសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ដែលថា “ការណ៍ដែលបុគ្គលអ្នកជំនាញម្នាក់នៅក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួន ហើយនៅក្នុងពេលប្រកបអាជីពរបស់ខ្លួន បានបញ្ចេញទស្សនៈ ដោយផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវ និងចំណេះដឹងរបស់ខ្លួនលើប្រធានបទណាមួយនោះ ដោយគ្មានចេតនាអ្វីក្រៅពីនេះ គឺមិនអាចធ្វើឱ្យបុគ្គលនោះជាបុគ្គលលម្អៀងនៅក្នុងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ”¹³។

III. អំណះអំណាង

គ្មានការផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធីត្រូវបានធ្វើយុត្តិកម្មសម្រាប់សួរដេញដោលសាក្សី TCE-33 នោះទេ

- ៦. មេធាវីការពារក្តីមិនបានបញ្ជូនមកនូវមូលដ្ឋានខាងអង្គច្បាប់ ឬអំណះអំណាងសមហេតុសមផលណាមួយដែលចាំបាច់សម្រាប់ផ្លាស់ប្តូរនីតិវិធីបច្ចុប្បន្នរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយអនុញ្ញាតឱ្យមេធាវីការពារក្តី ឬភាគីផ្សេងទៀតសួរដេញដោលជាលាយលក្ខណ៍អក្សរយ៉ាងទូលំទូលាយចំពោះសាក្សី នៅមុនពេលសាក្សីត្រូវចូលមកបង្ហាញខ្លួនជាសាធារណៈនៅចំពោះមុខតុលាការ។ ការដែលគ្រាន់តែចោទប្រកាន់ដោយគ្មានការបង្ហាញភស្តុតាងថា សាក្សីជំនាញដែលបានកោះហៅនោះមិនមានភាពមិនល្អ ឬគ្មានឯករាជ្យភាពដែលមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដែលចាំបាច់តម្រូវឱ្យប្តូរការអនុវត្តដូចនេះបានឡើយ ជាពិសេសការផ្លាស់នៅពេលបញ្ចប់ការជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿងលេខ០០២/០១។
- ៧. ពេលវេលាសរុបទាំងអស់ដែលបានចែកទៅឱ្យមេធាវីការពារក្តីចំនួនបីក្រុម ដើម្បីតាំងសំណួរ ដេញដោលអ្នកជំនាញ TCE-33 នៅក្នុងសវនាការ-ដែលសរុបទាំងអស់ពីរថ្ងៃ -គឺវាគ្រប់គ្រាន់ពេកហើយសម្រាប់ដាក់បញ្ចូលនូវសំណួរស្តីពីប្រវត្តិដើមនៃវិជ្ជាជីវៈរបស់សាក្សីជំនាញ TCE-33 ។ តាមរយៈសំណើនេះ មេធាវីការពារក្តីមានបំណងជាក់ស្តែងចង់បំពេញកាតព្វកិច្ចឱ្យខ្លួន ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការជំនុំជម្រះក្តី និងដើម្បីសុំឱ្យផ្តល់ជូននូវព័ត៌មានបន្ថែមដែលត្រូវប្រើប្រាស់សម្រាប់តាំងសំណួរទៅកាន់សាក្សី នៅក្នុងអង្គពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចែកទៅឱ្យក្រុមមេធាវីការពារ

¹³ ឯកសារលេខ D402/1/4, កថាខណ្ឌទី ៣៣ និង ៣៦។

ក្តី¹⁴។ ដូចដែលបានពោលខាងលើ ព័ត៌មានដែលបានស្វែងរក ហាក់ដូចជាមិនចាំបាច់សម្រាប់ មេធាវីការពារក្តី ដោយសារតែគេបានកំណត់រួចហើយ ដោយផ្អែកតាមការសន្និដ្ឋានលើព័ត៌មាននៅ ពេលមានព័ត៌មាននោះ ថា“សាក្សី TCE-33 មិនអាចជាសាក្សីម្នាក់ដែលមិនលំអៀងបាននោះទេ”¹⁵

សេចក្តីសង្កេតរបស់មេធាវីការពារក្តី អំពីភាពមិនលំអៀងដែលបានចោទប្រកាន់ របស់សាក្សីជំនាញ TCE-33 មិនមានជាប់ទាក់ទងទេ និងមិនចំពោះលេខ

៨. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើសវនាការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជំនាញ TCE-33 ថា “ដោយយល់ឃើញអំពីចំនួនឯកសារដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់នៅក្នុងសំណុំរឿង និងដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ តាមដែលខ្លួនធ្លាប់ដឹងដោយផ្ទាល់ និង/ឬជាអ្នកទិញ”¹⁶។ ការដាក់ញែកហេតុផលនេះគឺស្របគ្នាទៅតាមនិយមន័យពាក្យថា សាក្សីជំនាញដែលបាន បញ្ជាក់ដោយយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ *ពិសេស* សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិធានា និងដែលអង្គជំនុំ ជម្រះសាលាដំបូងបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១៥ និងទី១៦ នៃសេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២ ស្តីពីការចាត់តាំងអ្នកជំនាញ¹⁷។ ឧទាហរណ៍ តាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY អ្នកជំនាញគឺជា “ជនម្នាក់ដែលអាស្រ័យដោយចំណេះដឹងខាងជំនាញវិជ្ជាជីវៈមួយចំនួន, ជំនាញប្រសព្វ ឬការហ្វឹកហាត់ អាចជួយដល់ចៅក្រមដើម្បីឱ្យបានយល់ និងកំណត់អំពីបញ្ហា ណាមួយដែលមានវិវាទ”¹⁸។ ក្នុងការកំណត់អំពីថា តើបុគ្គលពិសេសណាម្នាក់បំពេញបានគ្រប់

¹⁴ បើសិនជាក្រុមមេធាវីការពារក្តី យល់ឃើញថាមានការចាំបាច់ ឬ ដើម្បីបានជាជំនួយនោះ ខ្លួនអាចស្នើសុំឱ្យអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលបានប្រើ កាលពីមុនពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សីជំនាញបាន ដោយអនុលោមតាមដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២ (ឯកសារលេខ E172/24), ដែលតាមរយៈនេះ ភាគីធានា អាចផ្តល់ឱ្យសាក្សីជំនាញ តាមរយៈអង្គភាពគាំពារសាក្សី និងអ្នកជំនាញ នូវ "ចំណុចពិសេសបន្ថែមទៀត អំពីវិសាលភាពនៃសំណួរដែលខ្លួនមានបំណងចង់សួរ" ។

¹⁵ ឯកសារលេខ E236/2/2, កថាខណ្ឌទី១៤។

¹⁶ ឯកសារលេខ E236/2, ទំព័រ១, កថាខណ្ឌទី២ ដូចបានដកស្រង់សំដីនៅក្នុងឯកសារ E236/2/2, កថាខណ្ឌទី១។

¹⁷ ឯកសារលេខ E215, សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីការចាត់តាំងអ្នកជំនាញ, ចុះថ្ងៃទី៥ កក្កដា ២០១២, កថាខណ្ឌទី១៥ និង១៦។

¹⁸ តុលាការ ICTY *ករណីអៀក្រីរបស់ រដ្ឋអាជ្ជា ទល់នឹង Stanislav Galic*, សំណុំរឿងលេខ IT-98-29-T, សេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹង សាក្សីជំនាញ Ewa Tabeau និង Richards Philipps, ចុះថ្ងៃទី៣ កក្កដា២០០២ , ទំព័រ២ ។ នៅចំពោះមុខតុលាការ ICTR, និយមន័យ ស្រដៀងគ្នានេះត្រូវបានប្រកាន់យក “ ភស្តុតាងរបស់សាក្សីជំនាញគឺបានន័យថា ការផ្តល់នូវចំណេះដឹងជំនាញដែលបានមកតាមរយៈ ការហ្វឹក ហាត់ – ទោះបីចំណេះដឹងនោះជាជំនាញប្រសព្វ ឬចំណេះដឹងដែលបានមកតាមរយៈការហ្វឹកហាត់ក្តី-នោះគឺវាអាចជួយដល់អ្នករកឃើញ អង្គហេតុឱ្យបានយល់អំពីភស្តុតាងដែលបានបង្ហាញជូន”។ តុលាការ ICTR *ករណីអៀក្រីរបស់ រដ្ឋអាជ្ជា ទល់នឹង Ferdinand Nahimana*

តាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែរ ឬក៏អត់? សមត្ថកិច្ចតុលាការមួយគ្នាគួរយកចិត្តទុកដាក់ “ទៅលើតួនាទី កាលពីមុន និងបច្ចុប្បន្ន និងទៅលើបទពិសោធន៍ខាងវិជ្ជាជីវៈរបស់ជននោះ តាមរយៈការយោងទៅ លើប្រវត្តិខាងវិជ្ជាជីវៈរបស់ជននោះ ក៏ដូចជាទៅលើអត្ថបទនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ, ព័ត៌មាន ពិសេសផ្សេងៗទៀត ឬព័ត៌មានផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ”¹⁹។

៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការកត់សម្គាល់ថា អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចរួចហើយថា ត្រូវធ្វើការកោះ ហៅសាក្សីជំនាញ TCE-33 ដែលហេតុនេះ គឺដើម្បីទទួលយកនូវសក្ខីកម្មដែលគាត់ផ្តល់ឱ្យដោយ ផ្ទាល់-ហើយថែមទាំងបានកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់ការបើកសវនាការចំនួនបួនថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៥ ដល់ ២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣។ នៅមុនពេលកោះហៅសាក្សីជំនាញ TCE-33 អង្គជំនុំជម្រះ បានគិតគូរយកចិត្តទុកដាក់ជាចាំបាច់ទៅលើប្រវត្តិនៃវិជ្ជាជីវៈរបស់សាក្សីជំនាញ TCE-33 ដែល ក្នុងនោះរួមទាំងការងាររបស់គាត់ កាលពីមុននៅការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា សម្រាប់រយៈ ពេលប្រាំមួយខែ ក្នុងខែកក្កដា ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ (ក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណាក់កាលស៊ើបសួររបបម ជាងប្រាំមួយខែមុនពេលដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៧) និងការងាររបស់គាត់កាលពីមុនជាមន្ត្រីស៊ើបអង្កេត និងជាអ្នកពិគ្រោះយោបល់នៅក្នុងការិយាល័យ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ លើសពីនេះសេចក្តីសម្រេចក្នុងការកោះហៅសាក្សី TCE-33 ត្រូវបាន ធ្វើដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បន្ទាប់ពីបានពិនិត្យពិចារណាលើការជំទាស់ផ្សេងៗដែលបានធ្វើ ឡើងដោយមេធាវីការពារក្តីតាមរយៈការដាក់ឯកសារចំនួនពីរលើកដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដែលក្នុង នោះមេធាវីការពារក្តីបានគូសបញ្ជាក់អំពីអំណះអំណាងដូចគ្នាតែមួយ ស្តីពីកង្វះភាពមិនលំអៀង និងឯករាជ្យភាព²⁰។ គួរត្រូវបានបញ្ជាក់ផងដែរថា មិនដូចមេធាវីការពារក្តីទេ បន្ថែមពីលើសំណើ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះដាក់បញ្ចូលសាក្សី

និងគួរករ, សាលដីកាសាលាខេត្តរណ៍, សំណុំរឿងលេខ ICTR-99-52-A, សាលដីកាសាលាខេត្តរណ៍, ចុះថ្ងៃទី២៨ វិច្ឆិកា ២០០៧, កថាខណ្ឌទី១៩៨ ។

¹⁹ ករណីរឿងក្តីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Momcilo Perišić, សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យស្នើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តី ដែលសុំឱ្យដកចេញនូវ របាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ Morten Torkildsen, សំណុំរឿងលេខ IT-04-81-T, ចុះថ្ងៃទី៣០ ធ្នូ ២០០៨, កថាខណ្ឌទី៨១។

²⁰ ឯកសារលេខ E9/4/9, អញ្ញត្រកម្មបឋមរបស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងបញ្ជីអ្នកជំនាញដែលបានស្នើសុំ របស់ OCP, ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ ២០១១, កថាខណ្ឌទី២៧។ ឯកសារលេខ E93/12, សេចក្តីសង្កេតរបស់ អៀង សារី ទៅលើសាក្សីនិងអ្នកជំនាញមួយចំនួនដែលបានស្នើ ឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា, ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង នួន ជា បន្ទាប់ពីបញ្ជីសាក្សីបណ្តោះអាសន្នរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, ចុះថ្ងៃ ទី១៥ កក្កដា ២០១១, កថាខណ្ឌទី ៥, ៦, ៩ និង១១។

ជំនាញ TCE-33 ទៅក្នុងបញ្ជីបណ្តោះអាសន្ននៃសាក្សី និងអ្នកជំនាញដែលចូលរួមសវនាការ ផ្ទាល់²¹។

១០. ស្ថានភាពរបស់សាក្សីជំនាញ TCE-33 មានភាពស្រដៀងគ្នាបែបណាមួយទៅនឹងសាក្សីជំនាញ Craig ETCHESON ដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មអស់រយៈពេលជាច្រើនថ្ងៃ កាលពីក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៩ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ នៅក្នុងអម្ពង្គពេលជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿងលេខ០០១ កាលពីពេលដែលគាត់ធ្វើការនៅការិយាល័យ OCP²²។ មិនដូចគ្នានឹងលោក Craig ETCHESON ទេ សាក្សីជំនាញ TCE-33 បានបំពេញការងារនៅក្នុងពេញអម្ពង្គពេលនៃដំណាក់កាលនៃកិច្ច ស៊ើបសួរលើសំណុំរឿងលេខ០០១ទាំងមូល ឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលអព្យាក្រឹត្យ និងមិន លំអៀង ជាជាងភាគីណាមួយនៅក្នុងនីតិវិធីដូចជា ការិយាល័យ OCP ជាដើម។ ចំណែកឯការ បំរើការងារឲ្យការិយាល័យ OCP ចំនួនប្រាំមួយខែ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបអង្កេតបឋម របស់សាក្សីជំនាញ TCE-33 នេះវិញ នៅក្នុងករណីយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY បានគូស បញ្ជាក់ថា “អង្គហេតុតែមួយគត់ដែលសាក្សីជំនាញត្រូវបានជួលឲ្យបំរើការងារ ឬត្រូវបានផ្តល់ ប្រាក់ខែដោយភាគីណាមួយ គឺមិនបានដកហូតសិទ្ធិគាត់មិនឲ្យផ្តល់សក្ខីកម្ម ក្នុងនាមជាសាក្សី ជំនាញបានឡើយ”²³។

១១. ជាងនេះទៀត ការអះអាងរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលថា សាក្សីជំនាញ TCE-33 ផ្តល់សក្ខីកម្ម ដោយបានធ្វើសម្បថ មិនអាចជាសាក្សីឯករាជ្យ ឬមិនលំអៀងបាននោះទេ គឺវាមិនពាក់ព័ន្ធគ្នាទេនៅ ក្នុងដំណាក់កាលនេះ។ ការធ្វើសេចក្តីសង្កេតប្រភេទនេះគឺទាក់ទងទៅនឹងតម្លៃភរនិភាពនៃសក្ខីកម្ម ទៅវិញទេ មិនមែនទាក់ទងទៅនឹងភាពអាចទទួលយកបាននោះឡើយ²⁴។ តាមយុត្តិសាស្ត្ររបស់

²¹ ឯកសារលេខ E93/9, សំណើរបស់ នួន ជា សុំឲ្យផ្តល់សាក្សីបន្ថែម និងសុំឲ្យបន្តសវនាការបឋម, ចុះថ្ងៃទី៥ កក្កដា ២០១១ និងឧបសម្ព័ន្ធ ភ្ជាប់ជាមួយ ឯកសារលេខ E93/9.1 ដែលក្នុងនោះមានឈ្មោះសាក្សី TCE-33 នៅត្រង់ទំព័រ ១១-១២ ត្រង់លេខរៀងទី២៤។

²² សំណុំរឿងរបស់ ឌុច លេខ០០១, ប្រតិចារិករបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដែលក្នុងនោះមានយោងមួយចំនួនទៅលើ ឯកសារលេខ E1/20.1 (18 May 2009), E1/21.1 (ចុះថ្ងៃទី១៩ ឧសភា ២០០៩), E1/22.1 (20 May 2009), E1/23.1 (ចុះថ្ងៃទី២១ ឧសភា ២០០៩), E1/25.1 (ចុះថ្ងៃទី២៦ ឧសភា ២០០៩), E1/26.1 (ចុះថ្ងៃទី២៧ ឧសភា ២០០៩) និង E1/27.1 (ចុះថ្ងៃទី២៨ ឧសភា ២០០៩)។

²³ សូមអានឧទាហរណ៍ដូចជា, ករណីរឿងក្តីនៅតុលាការ ICTY, ករណី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Radoslav Brđanin, សំណុំរឿងលេខ IT-99-36-T, សេចក្តីសម្រេចលើការដាក់ជូនរបស់រដ្ឋអាជ្ញា នូវចម្លើយរបស់សាក្សីជំនាញ Ewan Brown, ចុះថ្ងៃទី៣ មិថុនា ២០០៣, ទំព័រ៤។

²⁴ តុលាការ ICTY ករណីរឿងក្តីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Radoslav Brđanin, សំណុំរឿងលេខ IT-99-36-T, សេចក្តីសម្រេចលើការដាក់ជូន របស់រដ្ឋអាជ្ញា នូវចម្លើយរបស់សាក្សីជំនាញ Ewan Brown, ចុះថ្ងៃទី៣ មិថុនា ២០០៣, ទំព័រ៤។

តុលាការ ICTR “ភាគីដែលចោទថាមានភាពលំអៀងពីសំណាក់សាក្សីជំនាញនោះអាចបង្ហាញឱ្យ ឃើញពីភាពលំអៀងបែបនេះ តាមរយៈការសួរដេញដោលសាក្សីពីភាគីបដិបក្ខ” ដោយកោះហៅ សាក្សីជំនាញរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ឬដោយប្រើមធ្យោបាយយកយោបល់របស់អ្នកជំនាញណាម្នាក់ ដើម្បី ឆ្លើយតបទៅវិញ។ គឺដូចគ្នាសម្រាប់ភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលបានបង្ហាញជូនដែរ អង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងគឺជាអ្នកដែលត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃអំពីភាពអាចឱ្យជឿទុកចិត្តបាន និងតម្លៃភស្តុតាងនៃរបាយការណ៍ និងសក្ខីកម្មរបស់អ្នកជំនាញ”²⁵។

១២. វិធាន៨៤(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង តាមពិតចែងថា “គ្រប់សេចក្តីសម្រេចទាំងអស់របស់អង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងលើការកោះហៅសាក្សី នឹងត្រូវប្តឹងសាទុក្ខបានដោយរួមគ្នាជាមួយនឹងការប្តឹងសាទុក្ខពី សាលាក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើអង្គសេចក្តីតែប៉ុណ្ណោះ”។ សំណើនេះព្យាយាមគេច ចេញពីវិធាន៨៤(៤) និងលាក់លៀមនូវការប៉ុនប៉ងមួយផ្សេងទៀត ដើម្បីដកគុណវុឌ្ឍិពីសាក្សី TCE-33 តាមរយៈសំណើសុំព័ត៌មាន។ គ្មាននីតិវិធីសម្រាប់ “ការប្តឹងដិតចិត្ត” ដោយសារតែកង្វះ ឯករាជ្យភាព និងអនាគតិពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី ឬសាក្សីជំនាញ នៅក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ឡើយ។ វិធាន៣៤ អនុវត្តយ៉ាងតឹងរឹង និងផ្តាច់មុខចំពោះតែចៅក្រមជាក់លាក់ប៉ុណ្ណោះ មិនមែន ចំពោះអ្នកស៊ើបអង្កេត បុគ្គលិកតុលាការផ្សេងទៀត ឬសាក្សីឡើយ²⁶។

១៣. ការយល់ច្រឡំរបស់មេធាវីការពារក្តីរវាងគ្នាទី និងឋានៈរបស់អ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យ កសចស ឬរបស់អ្នកពិគ្រោះយោបល់ និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង គឺបានបង្ហាញយ៉ាងជាក់ស្តែងតាមរយៈកថាខណ្ឌ១៤ នៃសំណើនេះ។ មេធាវីការពារក្តីចោទប្រកាន់ ថា សាក្សី TCE-33 “បានធ្វើការវិនិច្ឆ័យជាមុនលើករណីនេះ និងបានកំណត់ជាមុនអំពីពិរុទ្ធភាព របស់លោក អៀង សារី”²⁷។ ប៉ុន្តែ សាក្សី TCE-33 មិនមែនចៅក្រមណាម្នាក់នៃអង្គចៅក្រមជំនុំ ជម្រះទេ ហើយគំនិតនៃពាក្យថា “ការវិនិច្ឆ័យជាមុន” ឬ “ការកំណត់ជាមុន” មិនអនុវត្តបានចំពោះ រូបគាត់ទេ។ សាក្សី TCE-33 ត្រូវបានប្រគល់ការងារដោយ អ.វ.ត.ក/អង្គការសហប្រជាជាតិ ច្បាស់លាស់ដោយសារចំណេះដឹង និងការស្រាវជ្រាវដែលមានស្រាប់ពីមុនរបស់គាត់ចំពោះសម័យ

²⁵ តុលាការ ICTR, ករណី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Nahimana និងគូកុន, សំណុំរឿងលេខ ICTR-99-52-A, សាលដីកាសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី២៨ វិច្ឆិកា ២០០៧, កថាខណ្ឌ១៩៩។

²⁶ សូមអាន ឯកសារ អបដ លេខ៣, សេចក្តីសម្រេចរបស់ អបដ, ២២ កញ្ញា ២០០៩, កថាខណ្ឌ១៤, ១៥, ២០ & ២២។

²⁷ ឯកសារ E236/2/2, កថាខណ្ឌ១៤។

កាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ដូចបានរំលឹកឡើងវិញដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (សូមមើល កថាខណ្ឌ៥ ខាងលើ) សាក្សីជំនាញមួយរូបអាចបញ្ចេញមតិបានយ៉ាងច្បាស់លាស់ដោយផ្អែកលើ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចំណេះដឹងជាន់ខ្ពស់ទៅលើកម្មវត្ថុជាក់លាក់ណាមួយ។ ទោះក្នុងករណី ណាក៏ដោយ មេធាវីការពារក្តីអាចសួរដោយសេរីភាពទៅកាន់សាក្សី TCE-33 នូវសំណួរណាមួយ ក៏បានទាក់ទងនឹងមតិរបស់គាត់ស្តីពីជនជាប់ចោទ ក្នុងអង្គពេលនៃការសួរដេញដោលរបស់ខ្លួន។

១៤. ជាចុងក្រោយ មេធាវីការពារក្តីនឹងមានឱកាសគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើតេស្តអំពីភាពជឿទុកចិត្តបានរបស់ សាក្សីជំនាញ TCE-33 ក្នុងពេលសវនាការ តាមរយៈការសួរដោយផ្ទាល់នូវសំណួរផ្សេងៗ លើ គ្រប់ព័ត៌មានអំពីសាវតារ/បញ្ហាអាជីពដែលពាក់ព័ន្ធ និងដែលអនុញ្ញាតឱ្យសួរ ដូចដែលខ្លួនធ្លាប់បាន ធ្វើជាឧទាហរណ៍ចំពោះលោក ឆាំង យុ ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដែរ។ មេធាវីការពារក្តី ក៏នឹងមានឱកាសដើម្បីពិភាក្សាអំពីតម្លៃភរនីយភាពនៃសក្ខីកម្មណាមួយ ក្នុងសារណាចុងក្រោយ របស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីការបញ្ចប់សវនាការលើភ័ស្តុតាង។ ដូចដែលទម្ងន់ដែលនឹងត្រូវផ្តល់ទៅលើ សក្ខីកម្មរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ជាចុងក្រោយ នឹងត្រូវសម្រេចដោយចៅក្រមអាជីពដែលជាចៅក្រម ជំនុំជម្រះនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមែនដោយក្រុមគណៈវិនិច្ឆ័យណាមួយទេ ស្របទៅ តាមភ័ស្តុតាងទាំងមូលដែលបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ គ្មានប៉ះពាល់នឹងប្រយោជន៍ ទេ ដែលជាទ្រឹស្តីកើតចេញពីសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី TCE-33 ឡើយ²⁸។

*ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំពីសាក្សី TCE-33 គឺផ្អែកលើការសួរ មិនចំពោះលេខ
ឬស្រពិចស្រពិលខ្លាំងពេក*

១៥. ក្នុងកថាខណ្ឌ១១នៃសំណើនេះ មេធាវីការពារក្តីគេងយកចំណេញលើអង្គហេតុតាមដែលខ្លួន អះអាងដែលនោះគ្រាន់តែជាការសួរ ផ្អែកលើប្រភពមិនច្បាស់លាស់ និងគ្មានការផ្ទៀងផ្ទាត់។ ទោះបីមេធាវីការពារក្តីលើកយោងក្នុងកថាខណ្ឌ១៣ អំពី “ការងារ ដែលបានចោទប្រកាន់ [របស់ សាក្សី TCE-33] ថាជាមន្ត្រីព័ត៌មានសម្ងាត់ស៊ីអាយអេ ក្នុងពេលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាដោះស្រាយ” ក៏ពួកគេបានធ្វើការអធិប្បាយអំពីអង្គហេតុដូចបានចោទប្រកាន់នេះ នៅគ្រប់

²⁸ សូមអាន ICTY, រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Radoslav Brđanin, សំណុំរឿងលេខ: IT-99-36-T, សេចក្តីសម្រេចលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ រដ្ឋអាជ្ញាអំពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីជំនាញ Ewan Brown, ៣ មិថុនា ២០០៣, ទំព័រ៤។

ទឹកផ្លែឆ្នែងក្នុងសំណើសុំនេះថាជាបញ្ហាដែលគេបង្កើតឡើង²⁹។ ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងកថាខណ្ឌ១១(ក), (ឃ) និង (ឈ) មេធាវីការពារក្តីស្វែងរកព័ត៌មានថា ការងារពិមុនរបស់សាក្សី TCE-33 ជាមួយទីភ្នាក់ងារស៊ីអាយអេ ឬជាមួយទីភ្នាក់ងារប្រមូលព័ត៌មានសម្ងាត់ផ្សេងទៀតណាមួយ ត្រូវបានបង្ហាញជូន កសត កសចស ឬស្ថាប័ន អ.វ.ត.ក ដទៃផ្សេងទៀតណាមួយដែរ ឬទេ នៅមុនការចាប់ផ្តើមការងាររបស់គាត់។ ក្នុងកថាខណ្ឌ១១(ត) មេធាវីការពារក្តីបានស្វែងរកស្រដៀងគ្នានេះដែរនូវកាលបរិច្ឆេទពិតប្រាកដ តួនាទី និងសកម្មភាពច្បាស់លាស់របស់សាក្សី TCE-33 “ជាមន្ត្រីព័ត៌មានសម្ងាត់ ឬជាអ្នកមានសមត្ថកិច្ចណាមួយផ្សេង ជាមួយនឹងទីភ្នាក់ងារស៊ីអាយអេ ឬទីភ្នាក់ងារប្រមូលព័ត៌មានសម្ងាត់ផ្សេងទៀតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក”។

១៦. តាមការពិត ប្រភពតែមួយគត់ដែលគាំទ្រចំពោះការចោទប្រកាន់របស់មេធាវីការពារក្តីដែលថាសាក្សី TCE-33 អាចបានធ្វើការឱ្យទីភ្នាក់ងារប្រមូលព័ត៌មានសម្ងាត់ គឺមេធាវីការពារក្តីខ្លួនឯងដែលអះអាងថា ខ្លួនត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យនូវឯកសារសម្ងាត់មួយដែលមិនទាន់បានបង្ហាញ ឬដាក់នៅឡើយ ដោយហេតុថាវាហាក់ដូចជាស្តែងចេញពីកថាខណ្ឌ១នៃឯកសារ A252 ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ និងជាពិសេស កំណត់សម្គាល់ដើងទំព័រ៣³⁰។ អង្គហេតុដូចបានចោទប្រកាន់ទាំងនេះមិនធ្លាប់បានបង្កើតឡើងទាល់តែសោះ ហើយមិនអាចប្រើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់សំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី ឬក៏ដើម្បីបំផ្លាញកិត្តិយស ឬភាពជឿទុក្ខចិត្តបានរបស់សាក្សីTCE-33 ឡើយ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានបញ្ជាក់ក្នុងចម្លើយតបខ្លួនថា ការងាររបស់សាក្សី TCE-33 ដូចដែលគេបានចោទប្រកាន់ថា ធ្វើការឱ្យទីភ្នាក់ងារប្រមូលព័ត៌មានសម្ងាត់របស់សហរដ្ឋអាមេរិកនោះមិនមានទេ៖ “យើងមិនដឹងពីព័ត៌មានណាមួយ ឬមានឯកសារណាមួយដែលអាចគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់នានាដែលមាននៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួននោះទេ”³¹។

²⁹ ឯកសារ E236/2/2 កថាខណ្ឌ៧ (“ព័ត៌មានដែលបានស្នើសុំដោយមេធាវីការពារក្តីទាក់ទងនឹងតួនាទី និងសកម្មភាពរបស់សាក្សីជំនាញ TCE-33) ច្បាស់លាស់ដែលធ្វើជាមន្ត្រីស៊ើបការសម្ងាត់ ដោយសន្និដ្ឋានជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិកជា ស៊ីអាយអេ”) កថាខណ្ឌ១១(ក) (ឃ) (ឈ) និង(ត)។

³⁰ A252, សំណើរបស់ អៀង សារី សុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងអត្ថិភាពដ៏មានឥទ្ធិពលនៃទំនាស់ផលប្រយោជន៍នៃអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ការិយាល័យ កសចស [សាក្សី TCE-33], ៣០ មករា ២០០៩, កថាខណ្ឌ១។ ដើងទំព័រ៣បញ្ជាក់ថា “តាមរយៈប្រភពព័ត៌មានសម្ងាត់ មេធាវីការពារក្តីបានទទួលនូវឯកសារដែលបង្ហាញថា មានយថាភូត”។

³¹ A252/2, ចម្លើយតបរបស់ កសចស ទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី សុំផ្តល់ព័ត៌មានទាក់ទងនឹង [សាក្សី TCE-33], ២៩ ឧសភា ២០០៩, កថាខណ្ឌចុងក្រោយ។

១៧. លើសពីនេះ ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធណាមួយដែលមេធាវីការពារក្តីបានស្វែងរកតាមរយៈសំណើរបស់ខ្លួន អាចនឹងទាញយកបានក្នុងពេលដែលសាក្សី TCE-33 ផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់។ ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធដែ មានសក្តានុពលតែមួយគត់ដែលមេធាវីការពារក្តីបានលើកឡើងនៅក្នុងសំណើ គឺការបោះពុម្ពផ្សាយ ផ្សេងៗនៅក្រោយខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០ ដោយសាក្សី TCE-33 (សំណើ, កថាខណ្ឌ១១(ថ) និង ឯកសារប្រភពចំបងដែលស្ថិតនៅក្រោមការកាន់កាប់របស់សាក្សី TCE-33(កថាខណ្ឌ១១(ត))។

១៨. ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារក្តីអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណនូវការបោះពុម្ពផ្សាយចុងក្រោយបង្អស់របស់សាក្សី TCE-33 តាមរយៈការស្រាវជ្រាវតាមអ៊ិនធឺណិតបានញ៉ាំងឱ្យសំណើសុំព័ត៌មាននេះមិនចាំបាច់។ តាមពិត គេហទំព័រជាដាច់ខាត កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រចាប់ពីលេខ១៧ ដល់១៩ នៃសំណើសុំ គឺមេធាវី ការពារក្តីបានកំណត់អត្តសញ្ញាណការបោះពុម្ពផ្សាយក្រោយខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០ ចំនួន៣ រួចហើយ។ ដូចដែលសំណើសុំឯកសារណាមួយពីប្រភពចំបងរបស់សាក្សីTCE-33 មិនទាន់មានក្នុងសំណុំរឿង នៅឡើយ សំណើនេះគួរត្រូវបដិសេធដោយសារភាពស្រពិចស្រពិល និងទូលំទូលាយពេក។ ជាការ បន្ថែម សាក្សី TCE-33 បច្ចុប្បន្នមិនអាចចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងដើម្បីធ្វើការសិក្សាប្រៀបធៀប ដ៏គួរឱ្យផុញទ្រាន់បានឡើយ។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានព្យាយាមកំណត់អំពីឯកសារដែលមានប្រភព ចំបងទាំងនោះ ឬមិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណឯកសារពាក់ព័ន្ធឱ្យបានច្បាស់លាស់ ឬក្រុមឯកសារ ដែលខ្លួនមានចំណាប់អារម្មណ៍ឡើយ។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

១៩. អាស្រ័យដោយមូលហេតុទាំងប៉ុន្មានខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះ ច្រាន ចោលទាំងស្រុងចំពោះសំណើសុំព័ត៌មានរបស់មេធាវីការពារក្តី ទាក់ទងនឹងសាក្សី TCE-33 នេះ។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣	លោកស្រី ជា លាង	ភ្នំពេញ	
	លោក William Smith		